

Rövid beszámoló

a Magyar Hadtudományi Társaság

2015-ben illetve a beszámolási ciklusban (2013-2015 között) végzett tevékenységéről

Általános helyzet

A Magyar Hadtudományi Társaság a beszámolási időszakban a 2013 márciusában megválasztott, gyakorlatilag változatlan összetételű vezető szervek (intéző bizottság, felügyelő és etikai bizottság) irányításával tevékenykedett.

A küldöttgyűlés elé – az Alapszabálynak megfelelően – az elnök és az intéző bizottság (IB) által összeállított, az elnökség által megvitattott, korrigált és kiegészített beszámolót terjeszti be az *MHTT elnöksége*.

A beszámoló külön fejezetben tartalmazza az MHTT 2016. évi illetve távlati *munkatervének* főbb tételeit is.

Az elnökségtől függetlenül számol be a küldöttgyűlésnek a *felügyelő* és az *etikai bizottság*, mint a küldöttgyűlés által megválasztott önálló testületek. Az elnökség hivatalosan előzetes tájékoztatást kapott ezen két független testület beszámolójának tartalmáról, és ezt már figyelembe vehettük az elnökség beszámolójának összeállítása során.

A Társaság taglétszáma a beszámolási ciklus során alig változott, stabilan 500 fölött van. Jelenleg 20 szakosztály, két területi tagozat és három klub működik. Anyagi helyzetünk – a források szűkössége ellenére – stabil.

2013-ban megtörtént *Tanárky Sándor* emlékhelyének kialakítása, lelkes tagjaink adakozásának köszönhetően. Az emléktáblát az egyetemi könyvtár bejáratánál, a Kiss Károly emléktáblával szimmetrikusan szemben helyeztük el, 2014 februárjában ünnepélyes keretek között felavattuk és megkoszorúztuk. Azóta 2015 és 2016 februárjában a beszámoló küldöttgyűlést előkészítő elnökségi ülés megnyitó aktusaként kerül sor a koszorúzásra, az idén első alkalommal – remélhetőleg hagyományteremtő jelleggel – az előző évben *Tanárky-díjjal* elismert tagtársunk, Szabó Tibor helyezte el a koszorút.

A beszámolási időszakban kezdtünk hozzá komolyan *tagnyilvántartási rendszerünk* régóta esedékes lényegi korszerűsítéséhez. A két évtizedes gépi nyilvántartási rendszer elavult, így a korszerűsítés ténylegesen egy új rendszer kialakítását jelenti. Az adatbázis kialakítása folyamatosan történik, ezt a célt szolgálta a 2014-ben a beszámolási szempontokhoz csatolt adatlapok kitöltése.

A beszámolási ciklus egyik jelentős eredménye a Társaság szinte minden szabályozójának megújítása volt. Mindhárom évben, de különösen 2014-ben fordítottunk igen sok energiát ennek a feladatnak a megoldására. Első lépésként módosítottuk az Alapszabályunkat, majd elfogadtuk a Társaság Szervezeti és Működési Szabályzatát, utóbbi mellékleteiként pedig az úgynevezett másodlagos szabályzókat. A jelenlegi Alapszabály kimondja, hogy a másodlagos szabályzók elfogadása vagy módosítása az elnökség hatáskörébe tartozik.

Elképzeléseink között már 2010 óta szerepel váltakozó intenzitással az 1995-ben megjelent Hadtudományi Lexikon – Társaságunk eddigi legjelentősebb terméke – megújításának, esetleg kiegészítésének terve. Ez az elképzelés új lendületet kapott a legutóbbi hónapokban, nem kis mértékben egyik legfontosabb együttműködő partnerünk, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem kezdeményezésére. A munkálatok előkészítését jól szolgálta, hogy a Hadtudományi Társaság bekapcsolódott a Honvéd Vezérkar által kezdeményezett munkába, amely egy katonai terminológiai szótár összeállítását célozta. A véleményezésre megküldött anyagot jelentős mértékben kiegészítettük, és aktivitásunkkal – amely több szakosztály munkájára támaszkodott – kivívtuk a munkát koordinálók elismerését. A szótár 2015 júliusában jelent meg.

2014 novemberében történt, hogy a Honvéd Kulturális Központ programjában szereplő Stefánia Szalon napirendjén a hadtudomány szerepelt témaként. A szervezésen kívül

a programban közvetlenül szerepet vállaló tagjaink (Szenes Zoltán, Szabó Miklós, Kovács László) is öregbítették a Társaság tekintélyét.

Az egész beszámolási időszakot átfogta az a tevékenység, amely a Magyar Hadtudományi Társaság fennállásának 25. évfordulójához, a méltó megemlékezéshez kapcsolódott. Kiemelten említjük a Hadtudomány jubileumi számának megjelentetését, ezen belül a Kronológia című eseti rovatot, amelyben megkezdtük a Társaság történetének részletes összeállítását. Azért csak megkezdtük, mert a különböző tevékenységi szektorokat áttekintő kronológiák még sok tekintetben kiegészítésre vagy pontosításra szorulnak. A megemlékezés nem kevésbé fontos elemét képezte a jubileumi emlékérmé kibocsátása, amelyet egyrészt törzsgárdánk tagjai – vagyis a még mindig aktív alapító tagok – kaptak elismerésképpen, másrészt kiemelt együttműködő partnereinknek adományoztuk, harmadrészt pedig bekerülési áron értékesítettük.

Legvégül pedig egy olyan témát említünk meg, amely kapcsolódik a beszámolási ciklus zárásához, de az elvégzett munka értékeléséhez is. A jelenlegi küldöttgyűlésünkön ugyanis meg kell majd választanunk a Társaság tisztségviselőit. Azt az álláspontot alakítottuk ki, hogy a jelölő bizottság tagjainak mandátumát erősíti, ha azt a megelőző küldöttgyűléstől kapják, ami meg is történt. Ennek megfelelően a 2015. évi tevékenység egyik fontos eleme volt a jelölő bizottság munkája.

Együttműködés

A beszámolási időszakban is folytatódott a szoros együttműködés az MTA Hadtudományi Bizottságával, amelyet immár jónéhány közösen szervezett, eredményes és színvonalas elméleti-tudományos konferencia fémjelez. Igen nagyra becsüljük ezt a kapcsolatot, amely megerősítheti Társaságunk helyzetét a széles vett tudományos közéletben. Folyóiratunk 2013-ban vált az MHTT és az MTA HB közös kiadványává. A Hadtudományi Bizottság 2015 decemberében tartott ülésén a Bizottság elnöke tájékoztatást adott a Hadtudományi Lexikon (újra)kiadásával kapcsolatos kezdeti elképzelésekről.

Jó és sokoldalú a kapcsolatunk a Nemzeti Közzolgálati Egyetemmel. Sok rendezvényt szervezünk közösen, tagjaink révén közvetlenül is kötődünk az egyetem, elsősorban a Hadtudományi és Honvédtiszt-képző Kar tevékenységéhez. Központi konferenciánkon 2014 novemberében bevezető előadást tartott az egyetem rektora. Különösen fontos számunkra a közös tevékenység a doktori iskolákkal, amelyek hallgatói számára egyértelmű perspektívát jelent a Hadtudományi Társaság, folyóiratunk pedig szívesen ad helyt publikációiknak. Odafigyelünk az egyetemi tanulmányaikat folytató hallgatókra is, ezen belül is elsősorban a körükből toborzódó Biztonságpolitikai Szakkollégiumra, újabban pedig az időközben megalakult Nemzetbiztonsági Szakkollégiumra.

Hosszú előkészítő munka után 2012 végén aláírtuk a *Nemzeti Közzolgálati Egyetemmel* azt az együttműködési megállapodást, amely intézményesítette a korábban a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemmel megteremtett kapcsolat jogfolytonosságát. Ez a megállapodás leszögezi egyrészt, hogy a Társaság bíróság által bejegyzett telephelye a Hungária körút 9-11, másrészt hogy az egyetem jóváhagyólag tudomásul veszi néhány szakosztályunk működését a megfelelő tanszékek bázisán. Külön bekezdés foglalkozik az MHTT és az egyetem különböző szervei és szervezetei (SVKK, Központi Könyvtár illetve a szakkollégiumok) között kötött együttműködési szerződésekkel.

Egyetlen vonatkozásban nem értük el a célunkat: a Budapest Helyőrségi Dandárral – mint a Hungária körüti épületek tulajdonjogával rendelkező alakulattal – nem sikerült aláírni egy formális megállapodást a helyiségek bérletéről, pontosabban a bérlet megfelelő jogi keretbe foglalásáról. Folytatjuk az erre irányuló erőfeszítéseket. 2015 novemberében fogadta a Társaság elnökét és alelnökét a társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár, akivel többek között megbeszéltük ezt a kérdést is. Most januárban felterjesztettük hozzá a

Honvédelmi Minisztériummal kötendő hosszú távú megállapodás tervezetét, amely kitér erre a problémakörre is.

Kiegyensúlyozott a kapcsolat a Társaságunkhoz hasonló intézményekkel, szervezetekkel, egyesületekkel. Kibővült az együttműködési megállapodások formáját öltő kapcsolati rendszer, a megállapodások száma immár meghaladja a húszat, szövegük megtalálható a honlapunkon is. 2015-ben a Magyar Katona- és Katasztrófa- orvostani Társasággal, a Kodolányi János Főiskolával és a Gazdálkodási és Tudományos Társaságok Szövetségével írtunk alá ilyen megállapodást, most már „csak” tartalommal kell megtöltenünk ezeket.

A teljesség igénye nélkül jelezzük, hogy immár ilyen jellegű dokumentum szabályozza és intézményesíti a kapcsolatainkat a Magyar Rendészettudományi Társasággal, a Felderítők Társaságával, a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeummal, az MH Összhaderőnemi Parancsnoksággal, a Honvéd Szakszervezettel, a BM Tudományos Tanácsával. Pillanatnyilag előkészületi stádiumban van a megállapodás a Katasztrófa-védelmi Főigazgatóság Tudományos Tanácsával.

Központi rendezvények

A korábbi évek során meggyökeresedett az a rend, hogy évente egy vagy két kiemelt rendezvényt szervez Társaságunk, az egyiket általában a Tudomány Ünnepehez kötődően, október-november folyamán.

Mindenekelőtt a *Napjaink hadtudománya* elnevezésű konferencia-sorozatot kell itt megemlíteni, amely 2009-től folyamatosan képezi központi rendezvényeink gerincét. Ezeket a kiemelkedő jelentőségű konferenciákat korábban a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemmel, 2012-től pedig már a Nemzeti Közszolgálati Egyetemmel közösen szerveztük, és mindenkor társszervező az MTA Hadtudományi Bizottsága. 2015 áprilisában a *Repüléstudományi konferencia* gazdagította a sort, illetve ide tartozik az október 13-án megtartott jubileumi közgyűlésünk is, amely a sorozat tizenegyedik rendezvénye volt. Utóbbit egyúttal szakmai-tudományos konferenciaként is szerveztük, amelyen – általános közvélekedés szerint magas színvonalon – áttekintettük a hadtudományi tevékenység rendkívül sokoldalú arculatát.

A Társaság legjelentősebb rendezvényeit – immár szintén hagyományosan – egy vagy két szakosztály „patronálja”, 2015-ben a Légierő Szakosztály vállalt ilyen pluszfeladatot, amiért – és az évi rendszerességgel megtartott konferenciákért – köszönet illeti.

A Magyar Hadtudományi Társaság képviselete, megjelenése, szerepvállalása:

2015-ben is több partnerszervezet rendezvényein, konferenciáin tudtuk képviselni a Magyar Hadtudományi Társaságot. A teljesség igénye nélkül jelezzük, hogy ott voltunk a Nemzeti Közszolgálati Egyetem, a Gazdálkodási és Tudományos Társaságok Szövetsége és a Felderítők Társasága rendezvényein, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság konferenciáján stb. Minden alkalommal igyekeztünk aktívan előmozdítani a Társaság ismertségének és elismertségének szintjét.

Az utóbbi években természetessé vált gyakorlat, hogy a Hadtudományi Társaság is a koszorúzó szervek között szerepel a Budai Önkéntes Ezred emlékművénél februárban, a központi Honvéd Emlékműnél május 21-én, a második világháború magyar áldozatainak emlékművénél a Fiumei úti temetőben szeptember elsején, illetve a Magyarországon elesett – magyar és külföldi – katonák emlékműveinél november elsején, halottak napján. A bevált és megszokott megoldási forma szerint közös, a Honvédelmi Minisztérium által biztosított koszorút helyezünk el a honvédséghez kötődő többi társadalmi szervezettel.

Szakembereink a beszámolási ciklusban két alkalommal is bekapcsolódtak a Nemzeti Közszolgálati Egyetem hagyományos közös közszolgálati gyakorlatába, amelyet *Vadvíz* és *Végvár* néven rendeztek meg, mindig az aktuális évszámmal kiegészítve.

2011 tavaszán egy régi-új kezdeményezés jelent meg tevékenységeink sorában: a szabadegyetemi előadások mintájára egy új előadás-sorozatot indítottunk *Mindenki hadtudománya* összefoglaló címmel. A szervezés közösen indult meg a *Honvéd Kulturális Központtal*. A Hadtudományi Társaságra az előadások tartalmi biztosítása, tehát a témák megválasztása és az előadók kiválasztása hárul. Az előzetes program megjelenik a Hadtudomány című folyóiratunkban, honlapunkon, a Honvéd Kulturális Központ honlapján, természetesen megküldjük együttműködő partnereinknek is. Az előadások népszerűsége töretlen, a hallgatóság létszáma fokozatosan 50 fölé emelkedett. Honlapunkon és a *honvedelem.hu* honlapon az előadások után rövid beszámoló jelenik meg a mondanivaló legfontosabb összetevőiről.

Megemlíteném, hogy a *Ludovika zászlóalj* hallgatói (tisztnövendékei) szervezett formában, viszonylag nagy számban vesznek részt a rendezvényeken, élvezve a zászlóalj parancsnokságának ez irányú támogatását. Az alakulat zászlóalj-sorakozóján a Társaság elnöke 2014 szeptemberében jutalom-könyveket adott át néhány kiemelkedően aktív tisztnövendéknek.

A Hadtudomány

A Társaság életének, működésének és eredményeinek bemutatásában jelentős szerepet tölt be a Magyar Hadtudományi Társaság által 1990-ben alapított, a szerkesztőbizottság (SZB) felügyeletével közreadott *Hadtudomány* című folyóirat, a Társaság fóruma, amely a beszámolási időszakban is eredményesen betöltötte funkcióját. A publikációk révén jól mutatta be a tagok és a szakosztályok elméleti és gyakorlati munkájának eredményeit, a közösség tudományos tevékenységét.

A folyóirat alapvetően negyedévenként egy-egy nyomtatott, valamint egy, az év folyamán folyamatosan bővülő online lapszámmal (e-szám) megjelenő, független, nyílt, de nem kereskedelmi terjesztésű kiadvány, amely 2013 márciusától kezdődően a Magyar Hadtudományi Társaság és a Magyar Tudományos Akadémia Hadtudományi Bizottságának közös folyóirataként jelenik meg. A nyomtatott lap azonosítója ISSN 1215-4121, az elektronikus lapszámé ISSN 1588-0605.

A beszámolási ciklus mindhárom évében két-két összevont (1-2. és 3-4.) lapszám jelent meg nyomtatásban, esetenként 700 illetve 650 példányban. 2013-ban megjelent egy különszám is, amelyet a klímaváltozás és a biztonság összefüggéseivel foglalkozó tudományos konferencia anyagainak publikálására bocsátottuk rendelkezésre. Ugyancsak 2013-ban két elektronikus számot „adtunk ki”, részben a rovatrend időközben bekövetkezett módosulása miatt.

A 2013-ban megújított és kihirdetett rovatrend 2014-ben és 2015-ben már sikeresen vizsgázott: arra ösztönözte szerzőinket, hogy – a biztonságpolitikai témák korábbi években tapasztalt túlsúlyát kiegyensúlyozva – az új rovatok szellemének megfelelő cikkek száma növekedjen. Ezt a sokszínűséget jól példázza a *30 év a hadtudomány szolgálatában* elnevezésű konferenciáról készült összeállítás, amely a 2014/1-2. számban jelent meg.

A Hadtudomány aktuális lapszámában valamint archívumában fellelhető írások hozzáférhetőek a Társaság honlapján (<http://mhtt.eu/hadtudomany/index.html>). Visszakereshetőségük megfelel az MTMT követelményeinek. A tanulmányok bekerülnek a Nemzeti Közszerkesztési Egyetem elektronikus katalógusába, az MTA Könyvtára által jegyzett REAL adatbázisba. 2014-ben felvételünket kértük a DOI adatbázisba is, amely a folyóirat nemzetközi kereshetőségét biztosítja. Az archívumban fellelhető lapszámok kereshetőségét mutató számláló szerint az olvasottság kétszerese a nyomtatott példányszámnak.

A szerkesztőbizottság a ciklus folyamán rendszeresen ülésezett, a megbeszéléseken az aktuális lapszámok tartalmának jóváhagyása mellett sor került – a küldöttgyűlés határozatának megfelelően – a szerkesztőbizottság átdolgozott működési szabályzatának véglegesítésére.

Külön említést érdemel, hogy 2014 júniusban a *Hadtudomány* és a *SeregSzemle* folyóiratok szerkesztőbizottságai együttes ülést tartottak. Ezen a kölcsönös bemutatkozáson túl felmerült közös cikkpályázat kiírásának gondolata, amelyre azonban mostanáig – elsősorban a rendkívül eltérő anyagi lehetőségek miatt – még nem került sor.

Külön említést kell tenni a folyóirat legutóbbi, jubileumi különszámáról. Ez a szám külső megjelenésében is eltér a megszokott formától, de igazán újdonságnak a tartalom számít. Két eseti rovat foglalkozik a Társaság alapításának 25. évfordulójával, a köszöntésekben és visszaemlékezésekben bővelkedő születésnap rész, és a Kronológia című adathalmaz. Utóbbi egy kollektív tevékenység eredménye, amely áttekinti a 25 év eseményeit, történéseit és változásait, a választott vezető szervek összetételét, a taglétszám alakulását és még sok egyéb adatot.

Az MHTT elnöksége mindenkinek megköszöni aktív és eredményes közreműködését, a szerzők és a szerkesztőbizottsági tagok munkáját. Kiemelten köszöntjük az új, fiatal szerzők és olvasók egyre bővülő táborát. Kérjük Társaságunk tagjait, hogy cikkek, tanulmányok írásával továbbra is vegyenek részt folyóiratunk munkájában.

A honlapunkról

Társaságunk életének és tevékenységének immár elidegeníthetetlen része az internet.

Egyre több információt az interneten keresztül juttatunk el tagjainkhoz, a szervezeti egységekhez. Így például jelen beszámoló szövegét az elnökség tagjai e-mail-ben kapták meg az elnökségi ülés előtt. Mostanra kivétel nélkül minden szakosztály, területi egység, klub képes ilyen módon kommunikálni, ami rendkívül leegyszerűsíti, egyúttal meggyorsítja az információk, anyagok eljuttatását. Ráadásul ez igen költségtakarékos megoldás.

A www.mhtt.eu domain-név alatt közvetlenül is megtalálhatók vagyunk, ugyanakkor megtartottuk azt a lehetőséget, hogy a Nemzeti Közszolgálati Egyetem honlapján keresztül is elérhetnek az érdeklődők. A mi honlapunk pedig csatlakozási lehetőséget biztosít együttműködő partnereink honlapjaihoz.

Ugyanakkor látnunk kell: a honlapon csak az olvasható, amit oda felteszünk. Egyelőre – a technikai lehetőség fennállása ellenére – nagyon hézagos a szervezeti egységek programjairól, tervezett rendezvényeiről szóló anyag (bár egyre több szakosztály tervezi, hogy önálló „rovatot” nyit a Társaság honlapján).

x x x

Köszönjük a szervezeti egységek vezetőitől és a tagság egészétől a beszámolási időszakban kapott támogatást. Kívánunk a Társaság minden tagjának eredményes, sikeres tevékenységet az elkövetkező időben is.